

VĂN HOÁ VIỆT NAM ĐA TỘC NGƯỜI*

LTS. Tác phẩm “Văn hoá Việt Nam đa tộc người” của GS. Đặng Nghiêm Vạn vừa xuất bản đã được nhiều người trong và ngoài giới Dân tộc học quan tâm, đánh giá cao. Đáng trân trọng hơn nữa: Công trình đó được tác giả hoàn thành ở những năm tháng vượt qua tầm tuổi “xưa nay hiếm” – tầm tuổi mà thông thường người ta ít dám nghĩ vọng sự khám phá và sáng tạo.

Trong mục điểm sách của số này, Tạp chí Dân tộc học trân trọng giới thiệu hai bài viết về công trình nêu trên của GS. Đặng Nghiêm Vạn. Tiêu đề bài viết là của Ban Biên tập.

MỘT TẬP ĐẠI THÀNH DÂN TỘC HỌC CỦA VIỆT NAM

NGUYỄN VĂN HUY

Nhân dịp kỷ niệm 50 năm thành lập Nhà xuất bản Giáo dục, cuối năm 2007 Nhà xuất bản vừa cho ra mắt cuốn sách *Văn hóa Việt Nam đa tộc người* của một tác giả lão thành trong giới khoa học xã hội nước ta hiện nay: Giáo sư Đặng Nghiêm Vạn. Với gần 1000 trang in khổ 17 x 24 cm, tác giả đã đúc kết kiến thức và tư liệu điền dã trong suốt cuộc đời hoạt động khoa học hơn nửa thế kỷ của mình, cũng như bao quát một khối lớn tư liệu thư tịch Dân tộc học đã xuất bản

trong và ngoài nước. Vì vậy, cuốn *Văn hóa Việt Nam đa tộc người* có thể ví như một tập đại thành Dân tộc học của Việt Nam.

Điểm nổi bật và xuyên suốt cuốn sách là tác giả đặt văn hóa Việt Nam trong cái nhìn văn hóa đa tộc người, như đúng tên gọi của cuốn sách. Trước đây, từng có những công trình xem xét văn hóa Việt Nam chủ yếu ở góc cạnh văn hóa của tộc người đa số, người Kinh, hoặc xem xét văn hóa của các dân tộc thiểu số một cách biệt lập, như những

* Đặng Nghiêm Vạn, *Văn hoá Việt Nam đa tộc người*, Nxb Giáo dục, Hà Nội, 2007, 935 tr. khổ 17 x 24.

thực thể riêng biệt trong mối quan hệ với người Kinh. Tác giả của cuốn sách này đã cố gắng vượt ra khỏi cách nhìn đó, vượt ra khỏi “chủ nghĩa dân tộc trung tâm” mà một thời để lại dấu ấn mạnh mẽ trong nhiều công trình nghiên cứu, để nhìn nhận văn hóa của 54 dân tộc trong sự hòa quyện chặt chẽ với nhau, trong sự đối chiếu, so sánh, phân loại. Tác giả phân tích về văn hóa đa tộc người qua 4 lĩnh vực chính là văn hóa kinh tế, văn hóa vật chất, tổ chức xã hội và văn hóa tinh thần. Với cách tiếp cận này, người đọc không những thấy được sự đa dạng, phong phú và giàu có của văn hóa Việt Nam, mà còn thấy rõ sự đóng góp to lớn của các dân tộc để hình thành nên nền văn hóa đa dân tộc ở nước ta.

Đọc một cuốn sách ngôn ngữ tư liệu sống động như cuốn sách này không phải là dễ. Phải kiên trì và có mục đích rõ ràng mới có thể hiểu và nhận thức hết được chiều sâu của các nội dung bao hàm trong đó. Nhưng khi đọc xong, chúng ta như được tiếp thêm sức, được thổi thêm một luồng gió mới để yêu mến hơn, kính trọng hơn nền văn hóa dân gian được các thế hệ của các dân tộc đã sáng tạo và kiên trì trao truyền lại cho con cháu, và để hiểu sâu sắc hơn về nền văn hóa Việt Nam. Thành công đó trước hết là do tác giả đã nhuần nhuyễn trong sự phân tích lý

luận với đời sống thực tiễn phong phú của các dân tộc ở mọi miền đất nước, từ đồng bằng Bắc Bộ đến các vùng Đông Bắc, Tây Bắc, từ ven biển lên Tây Nguyên, vào Nam Bộ... Điều đáng trân trọng là trong quá trình phân tích và tổng hợp các thành tố văn hóa như vậy, tác giả luôn có cái nhìn đa chiều, đa tuyến, không bị chủ nghĩa tiến hóa luận cổ điển chi phối. Tác giả cũng không bị chìm đắm, say sưa khi đi tìm những yếu tố tàn dư của văn hóa nguyên thủy ở các dân tộc thiểu số như cách làm của một số công trình dân tộc học trước đây. Tác giả nhìn nhận những hiện tượng đó không trên quan điểm phán xét là lạc hậu hay chậm tiến, mà coi như những thành tố của văn hóa tộc người và chúng đáng được trân trọng.

Một cuốn sách quá lớn như cuốn này chỉ do một người viết chắc không tránh khỏi những thiếu sót. Tác giả có vẻ như đuối sức khi viết những chương cuối về văn hóa tinh thần cũng như kiểm soát phần thư mục tham khảo và ảnh minh họa.

Cuốn Văn hóa Việt Nam đa tộc người có ý nghĩa như một cảm nang cho những người làm công tác văn hóa nói chung. Đặc biệt, đây là một cuốn sách không thể thiếu đối với những người giảng dạy hay nghiên cứu, học tập ở bậc đại học và sau đại học về văn hóa Việt Nam.